

Ioana Maria Costea

Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Contenciosul financiar și fiscal

Note de curs

Editura
Hamangiu
2022

CUPRINS

CAPITOLUL I. CONTENCIOSUL FINANCIAR. CONTENCIOSUL

BUGETAR ȘI FISCAL. GENERALITĂȚI	1
<i>Secțiunea 1. Conceptul de contencios</i>	1
<i>Secțiunea a 2-a. Aspecte generice privind dreptul financiar</i>	3

CAPITOLUL AL II-LEA. CONTENCIOSUL RAPORTURILOR

DE DREPT BUGETAR	5
<i>Secțiunea 1. Aspecte generice</i>	5
§1. Raportul de drept bugetar	5
§2. Sistemul de bugete	8
§3. Controlul financiar	10
3.1. Niveluri de intervenție	10
3.1.1. Controlul financiar al bugetelor centrale	10
3.1.2. Controlul financiar al bugetelor locale	11
3.1.3. Controlul în sistemul bugetar al Uniunii Europene	11
3.2. Forme de control	12
3.2.1. Controlul intern/managerial	12
3.2.2. Controlul financiar preventiv	12
3.2.3. Auditul public intern	13
3.2.4. Auditul public extern – controlul ulterior al Curții de Conturi	14
3.2.5. Controlul fondurilor europene	14
§4. Control financiar <i>versus</i> contencios financiar	15
<i>Secțiunea a 2-a. Curtea de Conturi a României</i>	15
§1. Aspecte generice privind Curtea de Conturi	16
§2. Competența <i>ratione personae</i> a Curții de Conturi	19
§3. Procedura de lucru a Curții de Conturi	21
3.1. Conceptul de „audit”	21
3.2. Auditul Curții de Conturi	22
3.2.1. Auditul de conformitate – controlul Curții de Conturi a României	23
3.2.2. Elementele controlului. Planificarea activităților de control	24

3.2.3. Principiile controlului	29
3.3. Etapele controlului	29
3.3.1. Planificarea controlului	29
3.3.2. Derularea controlului	31
§4. Acte de control întocmite de Curtea de Conturi	33
4.1. Raportul de control	34
4.2. Nota de relații	43
4.3. Nota de constatare	44
4.4. Nota privind propunerea de apelare la serviciile unui expert	45
4.5. Nota privind propunerea de sesizare a altor autorități abilitate de lege să aplice sancțiunea contravențională, ca urmare a unor abateri constatate de Curtea de Conturi	45
4.6. Nota privind propunerea de solicitare a unor instituții specializate ale statului să efectueze cu prioritate unele verificări de specialitate	46
4.7. Procesul-verbal de constatare și sancționare a contravențiilor	46
4.8. Procesul-verbal de constatare a abaterilor și de aplicare a amenzii civile prevăzute la art. 62 din Legea nr. 94/1992	50
4.9. Procesul-verbal de constatare a încălcării obligațiilor prevăzute la art. 5 alin. (2) și de aplicare a penalităților prevăzute la art. 63 din Legea nr. 94/1992	52
4.10. Nota de conciliere	53
§5. Documentele de valorificare pentru raportul de control. Decizia	53
§6. Contestația prealabilă în materie de contencios bugetar	56
§7. Contestarea judiciară în materie de contencios bugetar	67
§8. Suspendarea efectelor deciziei Curții de Conturi	75
§9. Căi judiciare de atac – recursul	77
§10. Sesizarea organelor de urmărire penală competente	82

§11. Acțiunea specială în răspundere a Curții de Conturi _____	83
<i>Secțiunea a 3-a. Curtea de Conturi Europeană _____</i>	<i>85</i>
§1. Aspecte generale privind competența Curții de Conturi Europene _____	86
§2. Metodologii de lucru _____	88
2.1. Metodologia DAS _____	89
2.2. Auditul performanței _____	90
§3. Standarde de audit _____	92
§4. Manuale de audit ale Curții de Conturi Europene _____	92
4.1. Manual de audit al performanței _____	93
4.2. Manualul auditului financiar și al auditului de conformitate _____	95
§5. Valorificarea concluziilor auditului – raportul de <i>follow-up</i> _____	98
<i>Secțiunea a 4-a. Contenciosul raporturilor bugetare cu fonduri europene _____</i>	<i>98</i>
§1. Aspecte generice privind fondurile europene și utilizarea acestora _____	99
1.1. Cadrul Financiar Multianual. Bugetul Uniunii Europene _____	99
1.2. Cheltuielile din fondurile Uniunii Europene _____	101
§2. Contractul de finanțare _____	104
§3. Controlul bugetar în Uniunea Europeană – protejarea intereselor financiare ale Uniunii Europene _____	110
3.1. Conceptul de neregulă _____	110
3.1.1. Conceptul de neregulă în legislația națională _____	110
3.1.2. Conceptul de neregulă în legislația europeană _____	116
3.2. Controlul unional al utilizării fondurilor europene _____	119
3.3. Controlul național al utilizării fondurilor europene _____	121
3.3.1. Aspecte generale _____	122
3.3.2. Procedura de control _____	124
§4. Actele de control emise în cadrul finanțărilor din fonduri europene _____	125

§5. Contestația prealabilă în materia fondurilor europene _____	131
§6. Contestarea judiciară în materia fondurilor europene _____	137
§7. Suspendarea efectelor actului atacat _____	144
§8. Căi judiciare de atac – recursul _____	146
§9. Sesizarea organelor de urmărire penală. Cumul de răspunderi _____	151

CAPITOLUL AL III-LEA. CONTENCIOSUL RAPORTURILOR

DE DREPT FISCAL _____	157
<i>Secțiunea 1. Aspecte generice _____</i>	157
§1. Raportul de drept fiscal _____	157
§2. Raportul de drept vamal. Contenciosul vamal _____	158
<i>Secțiunea a 2-a. Controlul fiscal _____</i>	159
§1. Considerații introductive _____	159
§2. Obiectul controlului fiscal – activitatea generatoare de venituri _____	161
§3. Inspekția fiscală _____	175
§4. Controlul inopinat _____	183
§5. Controlul antifraudă _____	184
§6. Verificarea situației fiscale personale de către organul fiscal central _____	185
§7. Verificarea documentară _____	190
<i>Secțiunea a 3-a. Actele contestabile în contenciosul fiscal _____</i>	191
<i>Secțiunea a 4-a. Contestația prealabilă în materie fiscală _____</i>	194
<i>Secțiunea a 5-a. Contestarea judiciară în materie fiscală _____</i>	205
§1. Considerații generale _____	205
§2. Contestarea judiciară – procedura privind acțiunile în anulare _____	218
2.1. Scenariul „clasic”: decizia de soluționare a contestației a fost emisă _____	218
2.2. Scenariu „alterat”: decizia de soluționare a contestației nu a fost emisă _____	225
2.3. Scenariu „alternativ”: alte decizii _____	227
2.3.1. Decizia de suspendare a soluționării contestației _____	227
2.3.2. Decizia de reverificare _____	233

§3. Contestarea judiciară – procedura privind acțiunile în obligație de a face „pure” _____	234
§4. Căi de atac – recursul _____	241
§5. Delimitări _____	246
<i>Secțiunea a 6-a. Suspendarea executării actului administrativ fiscal _____</i>	246
<i>Secțiunea a 7-a. Procedura specială a reexaminării deciziei de soluționare _____</i>	249
<i>Secțiunea a 8-a. Proceduri speciale amiabile _____</i>	251
<i>Secțiunea a 9-a. Sesizarea organelor de urmărire penală. Cumul de răspunderi _____</i>	253

CAPITOLUL AL IV-LEA. CONTENCIOSUL EXECUTĂRII SILITE

A CREANȚELOR FISCALE _____ 257

<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale privind executarea silită a creanțelor fiscale _____</i>	257
§1. Aspecte generice privind executarea silită a creanțelor fiscale _____	257
§2. Prescripția dreptului de a cere executarea silită ori de a cere compensarea _____	263
§3. Formele executării silite _____	264
§4. Valorificarea bunurilor sechestrate _____	268
§5. Cheltuieli de executare. Eliberarea și distribuirea sumelor realizate prin executare silită _____	269
<i>Secțiunea a 2-a. Contestația la executare silită _____</i>	270
<i>Secțiunea a 3-a. Contenciosul măsurilor asigurătorii în materie fiscală _____</i>	273

CAPITOLUL AL V-LEA. CONTENCIOSUL CONTRAVENȚIONAL

ÎN MATERIE FISCALĂ _____ 276

<i>Secțiunea 1. Contravenții – elemente generice _____</i>	277
<i>Secțiunea a 2-a. Scurt inventar de contravenții _____</i>	280
§1. Contravenții privind obligațiile declarative _____	280
1.1. Înregistrarea fiscală _____	280
1.2. Declarațiile fiscale _____	281
§2. Contravenții privind evidențele financiar-contabile _____	283
§3. Contravenții privind comunicarea de informații _____	289
§4. Contravenții privind controlul fiscal _____	294

§5. Contravenții privind impunerile prin reținere la sursă _____	296
§6. Contravenții privind executarea silită _____	299
§7. Contravenții privind obligații speciale _____	301
§8. Contravenții privind regimul caselor de marcat _____	303
§9. Contravenții privind derularea unor activități comerciale _____	304
<i>Secțiunea a 3-a. Contestarea procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției _____</i>	305
<i>Secțiunea a 4-a. Calea de atac – apelul _____</i>	310

CAPITOLUL AL VI-LEA. CONTENCIOSUL PENAL. FRAUDA

ȘI EVAZIUNEA FISCALĂ _____	312
<i>Secțiunea 1. Comportament fiscal _____</i>	312
<i>Secțiunea a 2-a. Fraudă fiscală _____</i>	314
<i>Secțiunea a 3-a. Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale _____</i>	317
§1. Infrațiuni asimilate infrațiunilor de evaziune fiscală _____	317
1.1. Articolul 3 din Legea nr. 241/2005 _____	317
1.2. Articolul 4 din Legea nr. 241/2005 _____	318
1.3. Articolul 5 din Legea nr. 241/2005 _____	319
1.4. Articolul 6 ¹ din Legea nr. 241/2005 _____	320
1.5. Articolul 7 din Legea nr. 241/2005 _____	320
§2. Infrațiuni de evaziune fiscală _____	322
2.1. Articolul 8 din Legea nr. 241/2005 _____	322
2.2. Articolul 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005 _____	325
2.3. Articolul 9 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 241/2005 _____	327
2.4. Articolul 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 _____	330
2.5. Articolul 9 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 241/2005 _____	332
2.6. Articolul 9 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 241/2005 _____	333
2.7. Articolul 9 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 241/2005 _____	335
2.8. Articolul 9 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 241/2005 _____	336
2.9. Forme agravate _____	336
§3. Cauze de reducere a pedepselor și de nepedepsire _____	340